

NARKOTIKATRENDER I HELSINGBORG 2023

Fokus på ungdom

UNDERSÖKNINGAR/MÄTNINGAR FRÅN:

- CENTRALFÖRBUNDET FÖR
ALKOHOL- OCH NARKOTIKAUPPLYSNING, CAN
- DROGANAYLYS I AVLOPPSVATTNET
- MARIA SKÅNE NORDVÄST
- MOBILA TEAMET
- POLIS
- REGION SKÅNES FOLKHÄLSOENKÄT
- TULLVERKET
- UNG LIVSSTIL ENKÄTUNDERSÖKNING

Stefan Åberg ANDTS-samordnare, Socialförvaltningen
HELSINGBORGS STAD

Inledning

I Sverige finns det lagar kring narkotika och de finns till för skydda invånarna från negativa konsekvenser av narkotika på liv, hälsa och samhälle.

Narkotika och hälsofarliga varor regleras i följande lagar: Narkotikastrafflagen (1968:64), kontroll av narkotika (1992:860) och förbud mot vissa hälsofarliga varor (1999:42).

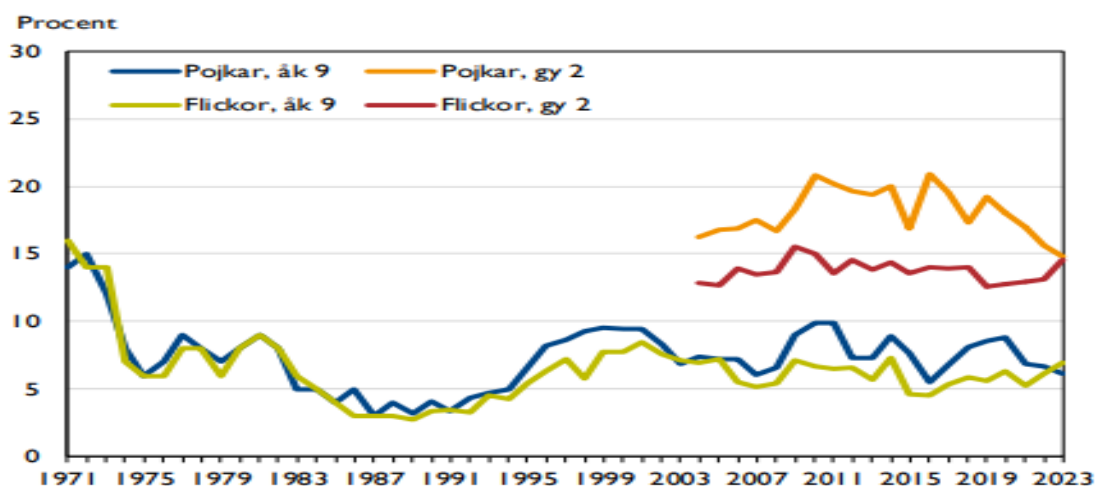
Att uppge exakt hur många som använder narkotika i Sverige eller i Helsingborg är svårt. Alla metoder som används för att räkna ut antalet har sina begränsningar. Enligt [Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning](#) (CAN) har cirka 3 procent av åldersgruppen 17–84 år använt någon narkotika under de senaste 30 dagarna i Sverige och cirka 9 procent har använt narkotika någonsin. Nertill redovisar CAN hur bruket ser ut för ungdomar.

Detta kortfattade kompendium har inhämtat några olika undersökningar som har genomförts och intervjuat några verksamheter som kommer i kontakt med narkotika. Materialets fokus är framför allt på ungdomar under 25 år.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN

CAN har sedan 1971 gjort årliga [nationella skolundersökning](#) för årskurs 9 och från 2004 även för gymnasieelever i årskurs 2. Över 80 procent av de 700 slumpvis utvalda klasserna deltar i studien, besvarats digitalt och anonymt.

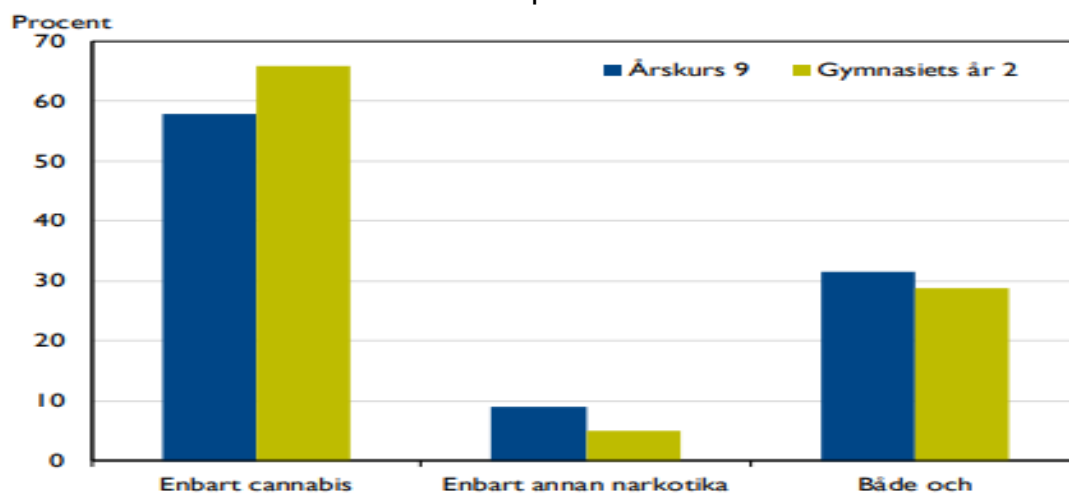
Andelen elever som använt narkotika någon gång, efter kön och årskurs.

Kommentar: Narkotikabruket har varit relativt stabilt de senaste 20 åren. Undersökningen visar att en uppgång för flickor medan pojkarnas visar nergång. 7 procent i nian och 15 procent på gymnasiet svarade att de har använt narkotika någon gång.

Diagrammet ovan redovisar inte receptbelagda narkotikaklassade läkemedel utan läkares ordination (sömn- eller lugnande, smärtstillande och centralstimulerande läkemedel). Inkluderas även dessa preparat, då uppger 14 procent av årskurs 9 och 21 procent för gymnasiet att de tagit narkotika.

Andelen narkotikaerfarna elever svar på vad för narkotika de har använt.

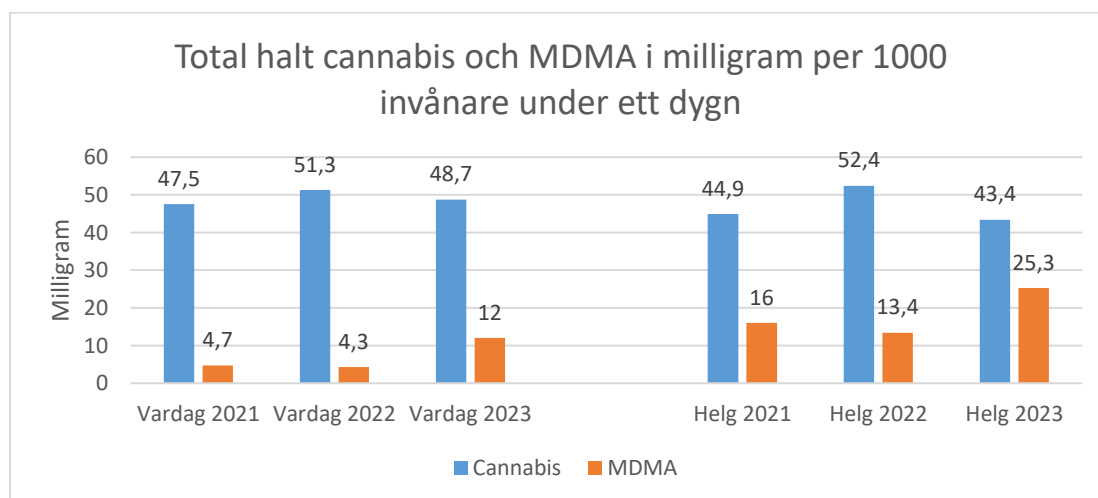

Kommentar: Av de eleverna som hade använt någon narkotika var cannabis klart vanligaste preparatet, 58 respektive 66 procent hade enbart använt cannabis. Cirka en tredjedel av cannabisanvändarna använder även andra droger. 9 av 10 som använder narkotika, då är cannabis involverad.

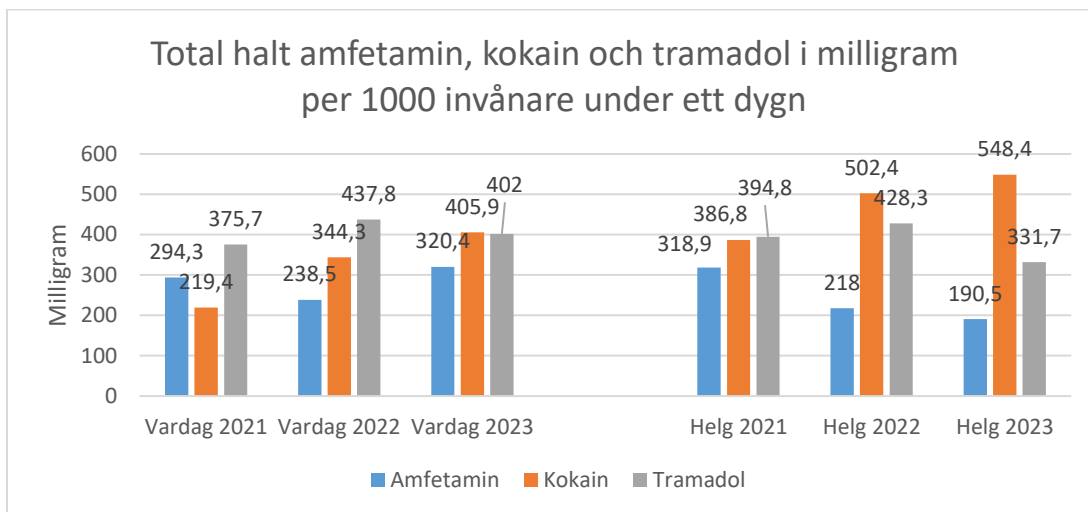
Droganalys i avloppsvattnet

Helsingborg har tagit drogprover i avloppsvattnet från 2021 och detta ska även göras under 2024. Hittills har 12 provtagningar utförts (vår och höst). Hälften av proverna är tagna på vardag och resterande på helgen förutom under 2023. Då togs det ett vardagsprov men tre helgprover. Helsingborg samverkar med andra skånska kommuner när provtagningarna ska utföras.

NSVA (Nordvästra Skånes vatten och avlopp) utför vattenproverna och RISE (Research Institutes of Sweden AB) analyserat proverna. Provsvarerna räknas ut på stadens befolkningens mängd 148 000. På <https://verktygsladanhbg.se> finns utförligare information om metoden och resultaten. Resultaten visar att cannabis är det vanligaste drogen. Diagrammen nertill redovisar genomsnittshalten för vardag och år.

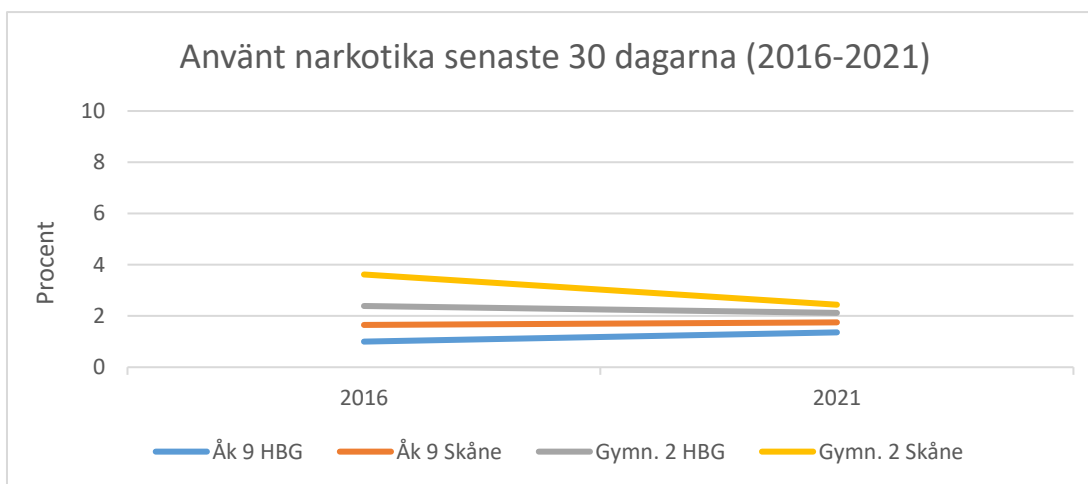
Kommentar: Cannabis halten har minskat både på vardagen och helgen under 2023 medan MDMA ökade kraftigt på både på vardagen och helgen.

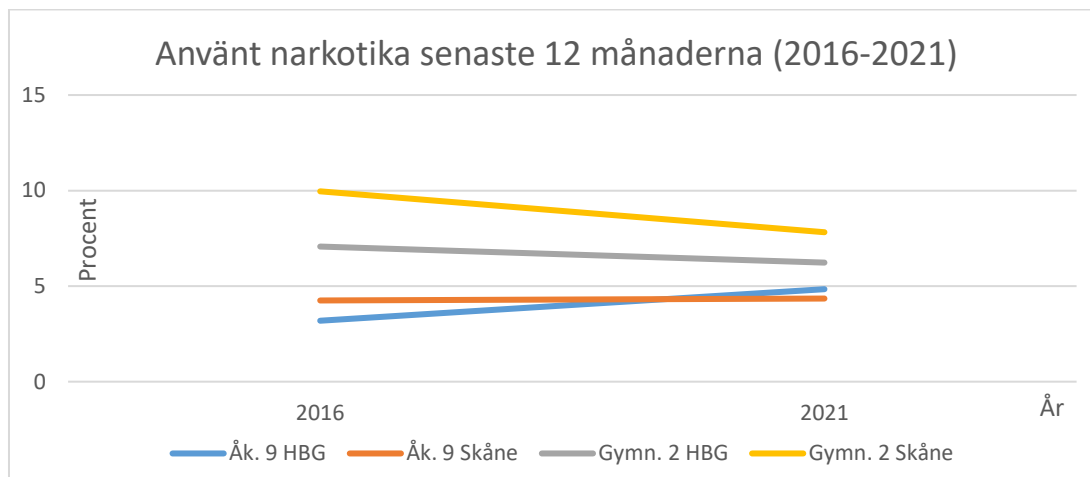
Kommentar: Amfetaminbruket har ökat på vardagen men minskade på helgen jämfört med förgående år. Kokainbruket har ökat konstant sedan mätningarna påbörjades. Tramadolbruket minskade under 2023.

Region Skånes folkhälsoenkät barn och unga

Region Skåne erbjuder alla skolor i årskurs 9 och gymnasiets årskurs 2 att genomföra deras folkhälsoenkät var fjärde år. År 2020 blev framflyttat till 2021 pga. pandemin, [Region Skånes folkhälsoenkät barn och unga](#). Den digitala enkätundersökningen besvarades anonymt och svarsfrekvensen är över 70 procent för de skolor som deltar, kommer även att genomföras 2024.

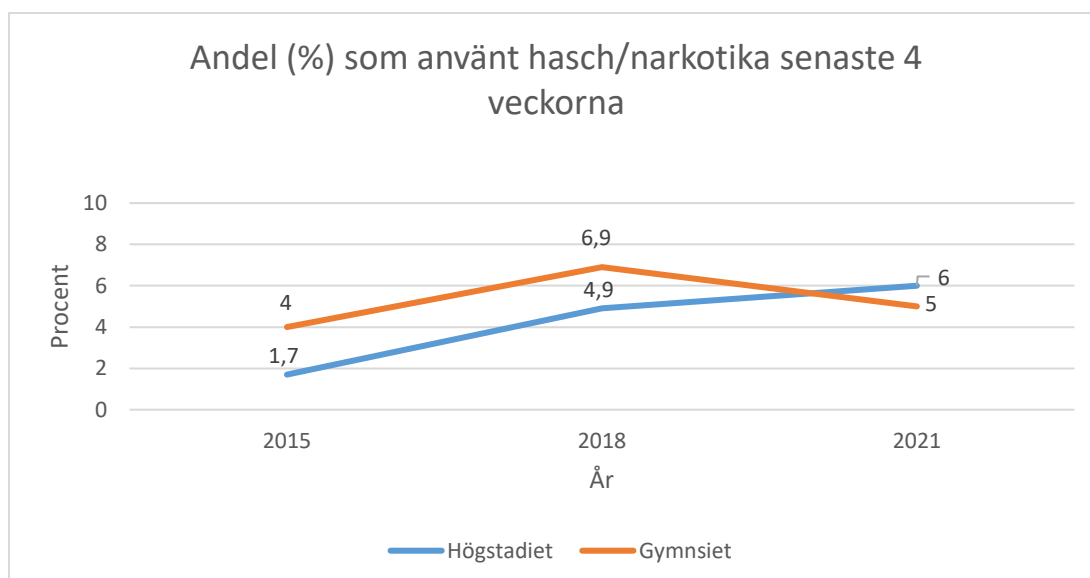
Kommentar: Helsingborgs ungdomarna använder mindre narkotika än Skånesnittet. Användandet har ökat lite i Helsingborg/Skåne för årskurs 9 eleverna däremot är det tvärtom för gymnasieeleverna i årskurs 2. Det är vanligare att pojkar använder narkotika än flickor de senaste 30 dagarna.

Kommentar: Helsingborg/Skåne elever i årskurs 9 har använt mer narkotika 2021 än 2016. Gymnasieeleverna i årskurs 2 i Helsingborg/Skåne visar motsats. Det är fler pojkar än flickor som har uppgivit att de har brukat narkotika det senaste året.

Ung livsstil

Sen början av 2000-talet har [Ung livsstil](#) genomfört var tredje år enkätundersökning i Helsingborg. Syftet med undersökningen är att ge stadens politiker och tjänstemän ökad kunskap om ungas livssituation och önskemål. De är runt 1000 elever i årskurs 7–9 och ungefär lika många gymnasieelever som besvarar enkäten, svarsfrekvensen är cirka 80 procent. En av frågorna som högstadie- och gymnasieeleverna besvarar är om de har använt hasch eller någon annan form av narkotika under de senaste fyra veckorna. Nertill är de tre senaste undersökningarnas utfall.

Kommentar: De som har svarat ja på frågan har använt narkotika vid minst ett tillfälle. Narkotikaanvändandet har minskat för gymnasieeleverna medan det har ökat för högstadieeleverna. Det är vanligare att pojkar har använt än flickor.

Polis

[Polisen](#) anser att cannabis och pregabalin (finns i läkemedlet Lyrica och marknadsförs bland annat av Pfizer) är de absolut vanligaste drogerna som brukas. De senaste åren ser polisen att hanteringen av kokain och amfetamin blivit vanligare, däremot är det tvärtom för läkemedlet bensodiazepiner och tramadol. Polisen upplever idag en större acceptans för droger i samhället exempelvis framstår cannabis relativt ofarlig. Det är mer vanligt att killar använder narkotika men polisen upplever att bruket har ökat även för tjejer.

Genom polisens insatser bidrar detta till att många som gör narkotikabrott upptäcks. Enligt [Narkotikapolitisk center](#) visar det sig att 25 procent av de som polisen ertappar är okända för socialtjänsten.

Tullverket

Årets siffror är fram till 11 december. [Tullverket](#) har beslagtagit över 850 kg kokain i Helsingborg, en kraftig ökning jämfört med 2022, då beslagtogs strax över 140 kg. Beslag av hundratals kilo kokain har även gjorts utomlands där Helsingborg varit slutdestination. Helsingborg är sannolikt inte slutmarknad för kokainet utan hamnen fungerar som en inkörsport till resten av landet. Majoriteten av kokainbeslagen under 2023 har skett i container.

Marijuana beslag har ökat kraftigt, från 2 kg 2022 till nästan 200 kg i år. 95 kg cannabisharts beslagtogs 2022, under 2023 beslagtogs nästan 2400 kg. Nästan all marijuana/cannabisharts har beslagtagits i lastbilsflödet. Tidigare beslagtogs mindre än 5 kg amfetamin under ett år, hittills i år har man beslagtagit nästan 500 kg. Drygt 400 kg i lastbilsflödet och drygt 100 kg i personbil.

Tramadol har näst intill noll beslag under 2023 medan under 2022 var det ca 160 000 tabletter. Medan MDMA tabletter var det tvärtom, princip noll beslag under 2022 och ca 5000 under 2023. Tullverket har beslagtagit 31 000 andra narkotiska läkemedel medan under 2022 var det 2650 tabletter. Majoriteten har beslagtagits i personbil. Döpningspreparat och heroin har det princip inte varit några beslag av under 2023 eller 2022.

Tänkbar förklaring till utvecklingen:

Det finns inget entydigt svar på varför förändringen skett. En förklaring kan vara att större laster transporteras till Sverige, Tullverket gör ungefär lika många beslag som tidigare. Troligtvis ska en del av narkotikan vidare till Norge eller Finland. Under 2023 upptäckte Tullverket ett nytt modus i hur lasterna göms, vilket innebär att fler större beslag gjorts, dessa kanske inte upptäcktes lika bra tidigare. Dessutom har flera av de stora beslagen tagits i Helsingborgs hamn som kanske upplevts som mindre riskabel och att därför vågat köra större laster den vägen. För vissa droger är det få beslag men kan få stor påverkan på statistiken exempelvis amfetamin.

Maria Skåne Nordväst

Till Maria Skåne Nordväst kommer ungdomar och unga vuxna som ännu inte har fyllt 25 år och som har problem med alkohol eller andra droger.

Mottagningen erbjuder information, rådgivning och behandling exempelvis samtalsbehandling, avvänjning och återfallsprevention.

Mottagningen planerar och anpassar behandlingen efter den unges behov och förutsättningar. Mottagningen erbjuder även stöd till ungdomens anhöriga.

Ungdomen behöver inte själv vara inskriven eller i kontakt med mottagningen.

Verksamheten bedrivs utifrån samverkan mellan kommuner i nordvästra Skåne och Region Skåne vilket innebär att professioner på mottagningen består av bland annat familjebehandlare, kuratorer, sjuksköterska och läkare.

Mottagningen finns på plats i centrala Helsingborg men har även satellitmottagningar i 5 närliggande kommuner.

Utöver redan inskrivna ungdomar i behandling vid mottagningen har ytterligare 200 ungdomar sökt kontakt med mottagningen för stöd under 2023. Maria Skåne Nordväst frågar alla unga som söker kontakt med mottagningen om deras primära drog och om de använde flera droger och i så fall vilka.

Av de inskrivna var cannabis den klart vanligaste primära drogen, vilket den har varit i många år och därefter kom alkohol och tramadol. Kokain är ett preparat som ökat under 2023 bland ungdomar som söker stöd vid mottagningen. Under år 2023 uppgav 57 % av de inskrivna hos Maria Skåne Nordväst att de använder mer än en drog.

Mobila teamet

[Mobila teamet](#) består av åtta fältsekreterare som arbetar uppsökande och förebyggande med barn, ungdomar och unga vuxna upp till 25 år. De verksamma i miljöer där ungdomar rör sig, dagar kvällar och helger. Mobila teamet erbjuder råd och stöd till ungdomar som vill och behöver samt erbjuder enskilda stödsamtal utan att dessa journalförs.

Mobila Teamet upplever att cannabis är den mest förekommande drogen. Det är inte ovanligt att personalen känner doft från cannabis men det är ovanligt att de ser någon bruka drogen. Personalstyrkan upplever att deras målgrupp har fått en mer liberal syn på cannabis. De uppfattar dessutom att de lagliga substanserna lustgas, vape (elektroniska cigaretter) och vita snuset har ökat. Arbetsstyrkan uppfattar inga speciella platser som utmärkande utan att problematiken är lika vanlig i alla områden i staden.

Reflektion

Helhetsbedömningen av den insamlade informationen är att cannabis är den klart vanligaste drogen som använts i Helsingborg och kokain är den drog som ökar mest i samhället. Det beslagtogs mer narkotika idag än tidigare och fler har fått en mer liberal syn på narkotika, vilket även [CAN:s rapport "Upp till var och en?"](#) påvisar. Viktigt att tillägga är att klar majoritet i samhället är fortfarande emot droger (avkriminalisering/legalisering).

Generellt visar enkätundersökningarna att narkotikakonsumtionen inte ökar för ungdomar medan en del professioner antyder en liten ökning för vissa droger vilket även droganalyserna i avloppsvattnet påvisar. Det framhävs även att narkotikakonsumtionen har ökat för tjejer. ANDTS-samordnaren tror att den grupp där narkotikakonsumtionen ökar mest är för de som är 18 plus.

Det är viktigt att ha med i sin beaktning att utfallens resultat påverkats av olika faktorer till exempel hur mycket resurser som verksamheterna har haft till sitt förfogande under året och att ett ögonblickstillfälle kan få ett annat utfall vid ett annat tillfälle. De som svarar på enkätundersökningar, svarar de sanningsenligt men samtidigt är nog antal osanningar likande varje år. Avloppsmätningen visar hur mycket narkotika som brukats vid vissa tidpunkter men det påvisar inte individens ålder, boende eller mängden som individen har brukat.

Referenser

1. Centraförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN
<https://www.can.se/publikationer/cans-nationella-skolundersokning-2023>
2. Drogranalys avloppsvatten, <https://verktygsladanhbog.se/>
3. Maria Skåne Nordväst, <https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/missbruk-och-beroende/maria-nordvast-mottagning-for-unga>
4. Mobila Teamet, <https://helsingborg.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-barn-och-unga/mobila-teamet>
5. Polisen, <https://polisen.se>
6. Region Skåne Folkhälsoenkät barn och unga
<http://beslutstod.skane.se/QvAJAXZfc/opendoc.htm?document=documents%5Cfolk%3%A4lsostatistik%20sk%C3%A5ne.qvw&lang=en-US&host=QVS%40rspapp072&anonymous=true>
7. Ung livsstil undersökningen, <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/resultat-och-jamforelser/skol-och-fritidsverksamhet/ung-livsstil>
8. Tullverket
<https://www.tullverket.se/sv/privat.4.7df61c5915510cfe9e7104e8.html>